

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

EXCM. AJUNTAMENT DE BARCELONA
COMISSIÓ D'ECOLOGIA, URBANISME I MOBILITAT
Carrer del Torrent de l'Olla, 218-220,
08012 Barcelona

M. Assumpció Puig i Hors, Arquitecta, actuant en nom l representació, com a Degana, del COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA (COAC), amb seu a Barcelona, Plaça Nova 5, NIF Q0875010A i adreça electrònica per notificacions a deganat@coac.net, formulo mitjançant aquest escrit **al·legacions als aspectes urbanístics de la Modificació del Pla General Metropolità per a l'ajust de qualificacions en el tram del carrer Provença corresponent a l'illa del temple de la Sagrada Família i al Pla Especial Urbanístic Integral del temple de la Sagrada Família**, aprovats per la Comissió d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, en sessió celebrada el 22 de novembre de 2018, publicat al BOPB de 17 de desembre de 2018.

L'al·legació del COAC, que es limita als aspectes urbanístics, s'ha elaborat amb l'Agrupació d'Arquitectes Urbanistes de Catalunya (AAUC) i l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA) les quals fan també unes consideracions sobre els aspectes relatius a la continuïtat de l'obra i la identitat dels autors del conjunt de la Sagrada Família que adjuntem com annex, atès que les agrupacions col·legials -regulades a l'art. 15 dels nostres [estatuts](#)- no tenen personalitat jurídica pròpia.

Al·legació que presenta el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya en relació a l'àmbit de la modificació del PGM i el coherent tractament urbanístic del conjunt monumental i el seu entorn

Segons podem llegir al document aprovat inicialment, la modificació del PGM *"ve motivada per la necessitat d'ajustar la delimitació de qualificacions per fer viable l'execució del projecte general del Temple"*, però es limita en realitat a una part molt concreta i al nostre parer insuficient: *"a) Que les dues superfícies situades en els xamfrans dels carrers Provença/Sardenya*

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

(74,34 m2) i Provença/Marina (33,19 m2), passin a tenir la qualificació de vialitat (clau 5). En el cas del xamfrà Provença/Sardenya això significa que l'actual límit de propietat recula uns 3,26 metres del límit actual. En el xamfrà Provença/Marina, la reculada és d'aproximadament 1,60 metres, tot i que es manté com a equipament la fita construïda com a límit del solar original. b) Per altra banda, que un àmbit de 47,46 m2, situat al centre de la façana al carrer Provença de l'illa del Temple, passa a tenir una doble qualificació. Aquest àmbit manté la qualificació de vialitat, clau 5, per sota de la rasant del carrer, i es qualifica com a equipament (clau 7a), en superfície. Això suposa un avançament del límit de la parcel·la actual d'uns 2,56 metres.”

Si el propòsit últim de la modificació el PGM i del PEUI és “fer viable l'execució del projecte general del temple”, és ineludible reconèixer que el tema urbanístic central de la continuïtat del temple de la Sagrada Família no està en el que es proposa sobre el carrer Provença, sinó sobre el carrer Mallorca, al qual donen el vol de la façana del Pòrtic de la Glòria.

Sorpren que la modificació del PGM aprovada inicialment no en faci referència, desaprofitant l'oportunitat de resoldre definitivament la solució al temple per a aquesta part de la ciutat, en coherència amb el projecte integral que ens ocupa; i més si tenim en compte que aquesta façana queda alineada cinc metres per sobre de l'actual rasant del carrer Mallorca. Tots aquests són aspectes prou complexos i amb prou agents afectats, amb prou diversitat de sensibilitats i implicacions jurídiques, tècniques i econòmiques com perquè siguin resolts al PEUI després d'un ampli debat que assegurï la participació de tots els agents implicats i afectats.

En aquest sentit cal recordar que l'article 97 del TRLU, i al respecte de les modificacions de planejament estableix que: “*Les propostes de modificació d'una figura de planejament urbanístic han de raonar i justificar la necessitat de la iniciativa, i l'oportunitat i la conveniència amb relació als interessos públics i privats concurrents*”, una justificació que no fa el document aprovat inicialment, ja que la finalització del temple hauria d'incorporar la solució del vol de la façana i de l'escalinata principal sobre el carrer Mallorca, àmbit que es delimita al PEUI (article 25.3) com a diferit.

El mateix article 97 del TRLU estableix que cal fer una valoració negativa de la proposta de modificació “*quan l'ordenació proposada no és coherent amb el model d'ordenació establert pel planejament urbanístic general*” i el sentit de la coherència, en aquest cas, imposa resoldre l'extensa àrea qualificada de Zona de renovació urbana en

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

transformació d'ús (clau 17/6) del PGM, que va des del carrer Mallorca fins al carrer Aragó amb una dimensió aproximada de 60 m d'amplada, que suposa més del 50% de dues illes de l'eixample, absolutament consolidades, que porten més de 40 anys en un règim transitori que, d'acord amb l'art. 368.1 de les NNUU del PGM és el següent:

“Fins que no es programi l'actuació encaminada a l'adquisició del terreny per tal de destinar-lo a equipaments o espais verds, el propietari o titular del dret d'ocupació de la finca en el moment de l'aprovació definitiva d'aquest Pla General podrà:

a. efectuar obres de consolidació, reparació, modernització o millora de les condicions estètiques o higièniques de les edificacions, però no augmentar-ne el volum.

b. desenvolupar l'activitat pròpia de les instal·lacions existents i destinar el local, en el supòsit de trasllat de la indústria, a magatzem de productes per a la venda o distribució.”

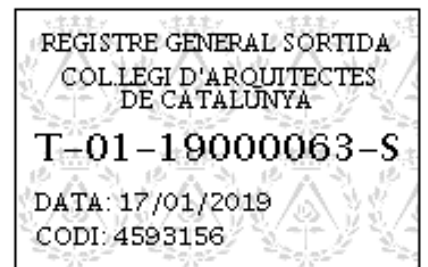
Creiem que l'expedient de modificació del PGM i el PEUI que afecten al conjunt de la Sagrada Família precisament per regular la seva finalització -i per tant la seva inserció definitiva i harmònica en el teixit urbà i humà circumdant- han d'afrontar i resoldre aquest règim de transitorietat de més de 40 anys d'aquestes dues illes, una transitorietat que afecta a les vides dels barcelonins i barcelonines que hi viuen i hi exerceixen llurs activitats. Així ha de ser si volem que l'urbanisme sigui efectivament l'instrument que propicia la utilització racional del territori, preservant els valors paisatgístics, històrics i culturals que han de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures, principis que emanen directament de l'articulat de la vigent Llei d'Urbanisme.

Més de dos anys de treball i col·laboració entre l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família han permès arribar a aquest document urbanístic que, segons la seva pròpia memòria pretén *“determinar els instruments urbanístics que havien d'establir les determinacions d'ordenació necessàries i els paràmetres urbanístics d'aplicació al procés de construcció del Temple de la Sagrada Família”*. Entenem que la tramitació d'aquest instrument constitueix l'oportunitat de resoldre definitivament les actuacions del temple, obrint aquest debat al conjunt de la ciutadania per la importància de l'actuació, pel que representa el conjunt monumental de la Sagrada Família i per les seves repercussions en termes de convivència ciutadana, habitatge, activitats econòmiques, imatge internacional de la ciutat i d'acollida dels nostres visitants.

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

Per tot això,

Us demanem que tingueu al COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA com a part interessada i personada en l'expedient, que accepteu les al·legacions formulades i, coherentment amb el contingut de les mateixes, deixeu sense efecte l'aprovació inicial de la Modificació del Pla General Metropolità per a l'ajust de qualificacions en el tram del carrer Provença corresponent a l'illa del temple de la Sagrada Família i del Pla Especial Urbanístic Integral del temple de la Sagrada Família, arxiveu els documents i obriu un nou procediment participat, obert i ampli que inclogui el debat i la solució urbanística més adient al conjunt monumental de la Sagrada Família i que inclogui en l'àmbit de la nova modificació tot el sòl afectat per aquesta edificació singular, i de manera especial que s'atengui a la solució de la transitorietat de la zona 17-6 existent entre els carrers Mallorca i Aragó enfront del Portal de la Glòria.

Igualment us proposem que considereu, i us oferim -en nom propi i en el dels i les arquitectes membres de l'Agrupació d'Arquitectes Urbanistes de Catalunya (AAUC) i l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA) la nostra col·laboració proactiva i plenament oberta a la pluralitat, en tots els processos participatius (debats, diàlegs, trobades, sessions, jornades) i en tots els òrgans de treball que serveixin per garantir la transversalitat, la professionalitat i l'èxit de les iniciatives, i molt especialment de les que tenen per objecte permetre la materialització d'una ciutat més inclusiva, respectuosa amb el patrimoni i que promou i procura per un urbanisme que millori de forma efectiva la qualitat de vida de la ciutadania.

Barcelona, a disset de gener de dos mil dinou.

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

ANNEX

Consideracions de l'Agrupació d'Arquitectes Urbanistes de Catalunya (AAUC) i de l'Agrupació d'Arquitectes per a la Defensa i la Intervenció en el Patrimoni Arquitectònic (AADIPA) del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Primera.- Sobre la continuïtat de l'obra i la identitat de l'autor del conjunt de la Sagrada Família

Tot i celebrar la voluntat de consens manifestada per l'Ajuntament de Barcelona i la Fundació Junta Constructora de la Sagrada Família en la materialització d'un instrument legal que reguli una edificació iniciada fa tants anys que, amb la seva evolució no controlada per part de l'Administració ha anat canviant el paisatge d'una illa de l'Eixample i fins i tot d'un barri, creiem que el **Pla Especial Urbanístic Integral del temple de la Sagrada Família i de la Modificació del Pla General Metropolità per a l'ajust de qualificacions en el tram del carrer Provença corresponent a l'illa del temple de la Sagrada Família** són insuficients, no sols des del punt de vista urbanístic com ja ha dit el COAC a la seva al·legació, sinó en altres aspectes fonamentals que no es poden ometre.

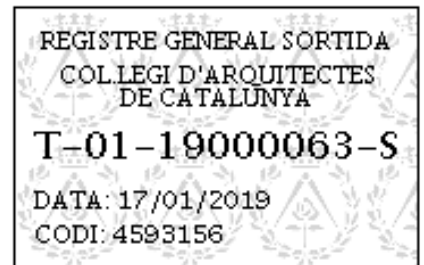
En efecte, la història de l'edificació del temple a partir de l'any 1926 -en què va morir Antoni Gaudí- gairebé no es tracta a la documentació de l'apartat "Context Històric" del PEUI, i és en aquests 92 anys en els què, per altra banda, s'ha construït la major part de l'edifici tal i com es troba a l'actualitat.

Al 1984 el Palau Güell, la Casa Milà (la Pedrera) i el Parc Güell, es van incorporar a la llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO; l'any 2005 s'hi van incorporar les cases Batlló i Vicens, també a Barcelona, i la coneguda com a Cripta de la Colònia Güell a Sta. Coloma de Cervelló. Igualment, s'hi van incorporar l'edifici de les Escoles, la façana del Naixement, la Cripta, i els Pinacles i Campanars del Temple Expiatori de la Sagrada Família construïts en vida d'Antoni Gaudí. Quedava clar, doncs, que la UNESCO, a partir de l'informe de l'inspector d'ICOMOS que va analitzar l'edifici reconeixia l'excepcionalitat d'aquelles parts del temple construïdes sota la direcció directa de Gaudí interpretant, i

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

modificant si ho considerava necessari, les seves pròpies idees inicials com fan tots els artistes durant el procés creatiu.

Després de la mort de Gaudí, a la Sagrada Família s'han succeït intervencions d'altres arquitectes que han interpretat, i ho continuen fent, el que Gaudí hauria fet en base als inestimables materials que aquest va deixar. Òbviament -i sense qüestionar la seva fidelitat a l'esperit de Gaudí- l'autoria de l'obra posterior a 1926 és la dels arquitectes que han continuat, continuen i volen enllestir el temple de la Sagrada Família, i no és comprensible que la intervenció de tots aquests arquitectes no aparegui a la documentació del PEUI: podríem citar més noms, però recordem per exemple Isidre Puig Boada, Lluís Bonet Garí, Joan Rubió i Bellver, Jordi Bonet i Armengol i Jordi Faulí. Són ells – i especialment els dos últims, en intervenir en una època financerament favorable a la continuació de les obres del temple- els qui, lògicament i com ha passat en tants altres monuments al llarg de la història de l'arquitectura, han interpretat Gaudí aplicant noves tècniques de càlcul, constructives i/o utilitzant nous materials.

També trobem a faltar al document un relat de la intervenció, fonamental per a l'aspecte actual del temple, de l'escultor Subirachs. Al document es recull la notícia del fet que la Generalitat està estudiant la declaració com a BCIN d'aquesta part de l'edificació. D'aprovar-se aquesta proposta es tractaria del màxim reconeixement des del punt de la valoració artístic-patrimonial per part del nostre Govern i amb unes conseqüències legals que, almenys de moment, només té la part construïda en vida de Gaudí.

No podem saber com haurien interpretat Gaudí altres arquitectes que hi haguessin intervingut: haurien aplicat les directrius de les Cartes d'Atenes i Venècia que defensen deixar clares les diferents èpoques d'intervenció en un edifici, com semblaria que va fer Subirachs, amb el seu estil particular i de tractament del formigó i el bronze? Haurien considerat que calia mantenir al màxim l'assimilació amb l'obra construïda en vida del creador? No ho sabrem mai: cada arquitecte, cada artista, té la seva visió, la seva interpretació, cada època té les seves pròpies tècniques, i posar-los de manifest i facilitar el seu reconeixement per a qui s'acosta a una obra enriqueix la seva experiència i és un acte d'elemental justícia envers tots els qui hi van contribuir.

Per això, proposem que en els documents de la modificació del PGM i en els del PEUI es deixin clares etapes, autories, aportacions i responsabilitats intel·lectuals dels reals autors de la totalitat del temple, i s'hi reflecteixin, també amb referències temporals i

Col·legi d'Arquitectes
de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

d'autories, les altres intervencions remarcables per al conjunt edificat, com el trasllat de l'edifici de les Escoles o la il·luminació.

Segona.- Sobre el valor patrimonial de la edificació que s'està executant

Des del punt de vista de protecció del patrimoni cultural, una de les poques referències que es fan al document analitzat és la de que una petita part de l'edificació, la construïda per Gaudí, les Escoles incloses, té protecció com a Bé Cultural d'Interès Nacional -apart de la consideració de Patrimoni de la Humanitat- i que la Generalitat està estudiant la possibilitat de donar el mateix valor de protecció a l'obra feta per l'escultor Subirachs, sense que la documentació gràfica localitzi aquests elements.

En canvi, no hi ha cap proposta perquè es doni alguna categoria de protecció a les parts de l'edificació que a hores d'ara no en tenen cap. Entenem que és una mancança greu de la proposta que s'hauria de subsanar en un nou document, ja que l'actual és insuficient perquè:

1.- com hem dit abans, no s'aprofita l'ocasió per ordenar i aclarir la història de les intervencions que han portat a l'actual fisonomia del temple, cosa que es podria fer amb més facilitat encara perquè encara són vius part dels qui hi han intervingut i intervenen actualment i que, per tant, podrien aportar informació de primera mà, no tant sols d'arxiu, facilitant no ja un recull "enciclopèdic" del què ha passat exactament, si no de com i per què s'han pres les decisions, de forma que es puguin analitzar i si s'escau corregir maneres d'actuar i es tingui una base d'informació sòlida per prendre futures decisions.

2.- un PEUI ha de deixar clarament indicats no tant sols aspectes diguem-ne "urbanístics" respecte a les intervencions en un edifici (paràmetres, alçades, usos, etc.) sinó també les directrius de tipus patrimonial que s'han de seguir en l'elaboració dels projectes d'obra.

En aquest cas no solament no apareixen aquest aspectes si no que, entre altres, es diu de manera molt clara, que en el cas de la façana principal, que dona al carrer Mallorca, es donen unes determinacions (com permetre elements volats que ocupin la totalitat de l'amplada (5 m) de la vorera però *"diferint-ne la regulació de l'execució de la resta de la façana"*, i resulta que aquí està la porta principal (Pòrtic de la Glòria). A l'Eixample no coneixem altres casos d'elements volats, encara que sigui puntualment, sobre la total

Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Plaça Nova, 5
08002 Barcelona
Tel. 93 301 50 00

amplada de la vorera, i considerem que una proposta d'aquesta magnitud ha de ser molt més estudiada, de forma que aspectes com aquest no quedin sense resoldre per als tràmits de llicència. I en definitiva, sigui quina sigui la solució que s'adopti, alterarà, ni que sigui en aspectes formals, l'actual façana i això no queda grafiat en la documentació analitzada.

Ja fa molts anys que els diferents documents sorgits de convencions internacionals que estudien el Patrimoni Arquitectònic han deixat de considerar els "monuments" de manera aïllada i els relacionen amb el seu entorn. I aquest aspecte s'oblida totalment en el cas del document que estem analitzant. No es parla de les consideracions de Rubió i Tudurí, en plantejar la jardineria de la Plaça de la Sagrada Família tenint en compte la futura façana de la Passió i també, molts anys més tard, l'ordenació de la plaça Gaudí però, el més greu és que no es resol la qüestió de la façana i accés al carrer Mallorca.

Si des del punt estrictament urbanístic ja és greu, des del punt de vista de protecció del patrimoni cultural, no afrontar el problema és inadmissible. No es pot deixar un edifici, cap edifici, amb la seva entrada principal penjada sobre el vial que li dona accés, sense estudiar la problemàtica, sense plantejar possibles solucions i deixar clar com afecta l'edifici i l'entorn, i això és especialment greu si l'edifici és singular i compta amb protecció com patrimoni cultural.

Barcelona, a 17 de gener de 2019

